

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545 : 241) นิยามความหมายของคำว่า “วรรณกรรม (Literature)” ไว้ว่า วรรณกรรมเป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นจากคำภาษาสันสกฤต มีความหมายกว้างๆว่า “งานหนังสือ” ส่วนในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นิยามไว้ว่า วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ทุกชนิด ที่เป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง นอกจากนี้ยังหมายถึงงานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัยสุนทรพจน์ และหมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน 2526 : 1054-1055) เมื่อนำคำจำกัดความดังกล่าวมาอธิบายความหมายของคำว่า “วรรณกรรมสำหรับเด็ก” จึงกล่าวได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง งานหนังสือหรืองานนิพนธ์ในรูปแบบสื่อต่างๆ ที่เขียนหรือผลิตขึ้นมาสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เพื่อให้เด็กอ่าน ฟัง ดู เล่น ฝึกปฏิบัติหรือศึกษาค้นคว้า (นิตยา วรรณกิตร์ 2562 : 14)

ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

วิริยะ สิริสิงห์ (2524 : 15) ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง วารสารและหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก และจะต้องเขียนให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินด้วยความสนใจ เพิ่มพูนความสามารถในการอ่านและเข้าใจภาษาจนเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ

ปราณี เชียงทอง (2526 : 6) ให้ความเห็นว่า หนังสือที่ดีสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนขึ้นอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็ก และเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน รูปเล่มสวยงามสะอาดตา เด็กสามารถเลือกอ่านได้โดยไม่มีการบังคับ

จินตนา ไบกาชุย (2534 : 22) ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กใช้ในการฟัง อ่าน และเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้หรือความเพลิดเพลินอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินควบคู่กันไปในรูปแบบที่เรียกว่าสาระบันเทิง โดยใช้วิธีเขียนและการจัดทำและรูปเล่มที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545 : 1) ให้คำจำกัดความของหนังสือสำหรับเด็กว่า หมายถึงหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายในการจัดทำสำหรับเด็กอ่านโดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้เด็กฟังก็ได้ ถ้าเป็นเด็กเล็กอาจจะเป็นหนังสือภาพล้วนๆ (Picture Book) หรือหนังสือที่มีเนื้อเรื่องและรูปภาพหรือหนังสือการ์ตูนก็ได้ หนังสือสำหรับเด็กต้องจัดขึ้นให้มีเนื้อหาสาระ รูปแบบ และตัวอักษรที่เหมาะสมกับวัย ความรู้และความสนใจของเด็กด้วย รูปแบบและลักษณะของหนังสือเด็กจะมีหลายลักษณะ ขนาดของหนังสือไม่เล็กหรือไม่ใหญ่จนเกินไป จับถือได้สะดวก

ดังนั้นสรุปได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมุ่งเน้นให้เด็กอ่าน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน มีการใช้ภาพประกอบที่เหมาะสมกับช่วงวัย อาจสอดแทรกความรู้และเสริมคุณธรรมคำสอนที่เหมาะสมกับเด็ก

ลักษณะสำคัญของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ในอดีตประเทศไทยและต่างประเทศยังไม่มีการจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็กโดยเฉพาะ ดังนั้นเด็กมักอาศัยอ่านหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ แต่ภายหลังมีงานวิชาการที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก ทำให้ค้นพบว่าวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่มีความสนใจและมีความแตกต่างกัน เนื่องจากเด็กยังมีประสบการณ์ชีวิตน้อย นอกจากนี้พัฒนาการทางจิตใจและปัญญายังไม่มากพอที่จะเข้าใจเรื่องราวของผู้ใหญ่ได้ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องมีการจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็กขึ้นมาโดยเฉพาะ ทั้งนี้การผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็ก ผู้จัดทำสื่อหรือผู้เขียนจะต้องใช้ความประณีตและความใส่ใจเป็นอันมาก เบื้องต้นผู้จัดทำจะต้องมีจิตรักเด็ก เข้าใจเด็ก ตลอดจนมีประสบการณ์และทักษะที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้เด็กเข้าใจง่าย (นิตยา วรรณกิตร์ 2562 : 15)

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก มีผู้ที่ได้ให้ความเห็นไว้ดังต่อไปนี้

สนิท สัตโยภาส (2536 : 16) ให้ความเห็นว่าหนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นเรื่องสั้นๆ ไม่ซับซ้อน อ่านง่าย สามารถอ่านจบภายในเวลาอันรวดเร็ว
2. เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนาน อาจมีอารมณ์ขันและแทรกความรู้เล็กๆ น้อยๆ ไปด้วย
3. อาจเสนอเนื้อเรื่องในรูปของนิทาน แต่มีคติสอนใจแทรกอยู่ ไม่สอนตรงๆ
4. ใช้ภาษาง่ายๆ เหมาะกับวัยของเด็ก
5. มักมีภาพประกอบเนื้อเรื่องหรือเสนอเรื่องด้วยภาพล้วนก็ได้
6. ภาพมีสีสันสดใส น่าดูและสามารถอธิบายเรื่องได้

ส่วน อภิวรรณ วีระสมิทธิ์ (2544 : 10-11) ได้เสนอแนะว่าหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กควรมีลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาตรงกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย ซึ่งเนื้อหาของหนังสือที่ตรงกับความสนใจของเด็ก ได้แก่
  - 1.1 หนังสือคำประพันธ์ ไม่สลับซับซ้อน มีความคล้องจองกัน บทกลอนง่ายๆ
  - 1.2 เนื้อหาไม่จริงจังมากนัก แต่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
  - 1.3 เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น สัตว์ เทพนิยาย นิทานต่างๆ วีรบุรุษ วีรสตรี
  - 1.4 เป็นเรื่องที่ชดเชยอารมณ์และสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กแต่ละวัย

2. เนื้อหาสาระให้ข่าวสารแก่เด็กพร้อมทั้งการอธิบายที่ง่าย ให้ความรู้ ช่วยพัฒนาทัศนคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความสำนึกและจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่ม ก่อให้เกิดความคล้อยที่จะใคร่รู้ ช่างคิด ช่างถาม เป็นการช่วยให้เกิดจินตนาการได้อย่างถูกต้อง อยู่ในโลกของความเป็นจริง ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝันเหลวไหล

3. ลักษณะของเรื่องและวิธีการเขียน ต้องเดินเรื่องฉับไว ทันใจ เนื้อเรื่องไม่สับสนวุ่นวาย แสดงความสามารถของตัวละครเอกของเรื่อง มีการชิงไหวชิงพริบ ให้ความรู้สึกแปลกใหม่ ตื่นเต้น ผจญภัย เศร้าสลด ตลกขบขัน โดยไม่มุ่งด้านวรรณคดีและคติธรรมให้มากเกินไป ภาษาที่เขียนใช้ภาษาง่ายๆ ตัวสะกดการันถูกต้อง

4. ขนาดรูปเล่มต้องกะทัดรัด เหมาะสมกับการจับถือของเด็กแต่ละวัย ขนาดรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กไม่แน่นอน แต่ไม่ควรเล็กหรือใหญ่เกินไป

5. ตัวอักษรโต ชัดเจน เหมาะสมกับสายตาของเด็ก

6. ภาพมีความสดใส ชัดเจน ดึงดูดความสนใจ จึงมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา

7. การวางรูปหน้า การจัดข้อความ การเว้นช่องว่างของด้านข้างทั้งสองข้าง และด้านบนด้านล่างของหนังสือได้อย่างเหมาะสม

8. ปกสีสวย ตรงต่อความเป็นจริง ดึงดูดความสนใจของเด็ก

9. ตัวละครอยู่ในวัยเดียวกันหรือวัยใกล้เคียงกับเด็ก

จะเห็นได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กที่ดีจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก เมื่ออ่านแล้วทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเนื้อหาสาระที่ตรงใจกับเด็ก และสอดแทรกความรู้ คำสอนต่างๆ มีรูปเล่มสีสันสวยสะดุดตาชวนให้เด็กหยิบมาอ่านโดยไม่ต้องมีการบังคับ

ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

การจำแนกประเภทตามเนื้อหาของเรื่อง การจำแนกประเภทวรรณกรรมสำหรับเด็กโดยพิจารณาเนื้อหาเป็นเกณฑ์สำคัญ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทสารคดีและบันเทิงคดี

1. สารคดี (Non-Fiction) สารคดีเป็นงานเขียนที่นำเสนอความจริงอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ สารคดีจึงเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ความคิด และความบันเทิงไปพร้อมกัน วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทสารคดี คืองานเขียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เด็กได้รับข้อมูล ความรู้ ความจริง และความถูกต้อง เพื่อให้เกิดความคิดและสารประโยชน์มากกว่าให้ความสนุกสนานรื่นรมย์ เนื้อหาสาระของสารคดีจึงเป็นการเรียบเรียงขึ้นจากสิ่งต่างๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรม สังคม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ชีวประวัติบุคคล และสถานที่สำคัญ หากเป็น

วรรณกรรมสำหรับเด็กในรูปแบบหนังสือมักจะเป็นหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านเสริมประสบการณ์ และหนังสืออ้างอิงสำหรับเด็ก เป็นต้น (นิตยา วรรณกิตร์ 2562 : 16)

สารคดีสามารถแบ่งตามลักษณะได้ 3 ประเภท ดังนี้ (มานพ ถนอมศรี 2546 : 30-31)

1.1 สารคดีท่องเที่ยว เป็นสารคดีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อชักชวนหรือนำผู้อ่านให้ไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีทั้งที่พักผ่อนหย่อนใจ โบราณสถาน แหล่งวัฒนธรรม ศูนย์รวมภูมิปัญญา และอื่นๆ สารคดีท่องเที่ยวจะแสดงบรรยากาศของการท่องเที่ยวที่สนุกสนาน มีเรื่องราวน่ารู้น่าสนใจสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมและอยากไปเที่ยวสถานที่นั้นๆ สารคดีท่องเที่ยวสำหรับเด็กนิยมเขียนทั้งในรูปแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง มีภาพประกอบที่สามารถถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังแสดงรายละเอียดของการเดินทาง ค่าใช้จ่าย และที่พักอีกด้วย

1.2 สารคดีชีวประวัติ เป็นสารคดีที่เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอประวัติและบุคคลที่สร้างความดีงามแก่สังคมหรือประเทศชาติ เพื่อเป็นอนุสรณ์และตัวอย่างแก่คนรุ่นหลัง โดยที่เจ้าของชีวประวัตินั้นอาจเสียชีวิตไปแล้วหรือยังมีชีวิตอยู่ก็ได้ สารคดีชีวประวัตินำเสนอให้เห็นข้อมูลและเรื่องราวของเจ้าของชีวประวัติ โดยเฉพาะผลงานที่กระทำต่อสังคม ไม่นิยมเขียนเป็นบทร้อยกรอง เนื่องจากข้อจำกัดของรูปแบบร้อยกรองทำให้ไม่สามารถแสดงรายละเอียดได้อย่างชัดเจนนั่นเอง

1.3 สารคดีทั่วไป แสดงเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวความรู้ต่างๆ เช่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี อาชีพ สังคม การเมืองการปกครอง ความรู้เกี่ยวกับคน สัตว์ พืช รวมถึงสารคดีกึ่งวิชาการด้วย สารคดีทั่วไปนำเสนอเรื่องราวได้อย่างกว้างขวาง นิยมเขียนในรูปแบบร้อยแก้วมากกว่าร้อยกรอง และนิยมนำเสนอภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายมากกว่าภาพวาด เนื่องจากภาพถ่ายให้ความสมจริง และทันสมัย

2. บันเทิงคดี (Fiction) หมายถึง งานเขียนที่ผู้แต่งมีเจตนาจะให้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นสำคัญ มักมีเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งสมมติขึ้นให้เป็นเรื่องสมจริง ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริง ผู้เขียนอาจสมมติตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ขึ้นเพื่อสะท้อนภาพเกี่ยวกับชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในแง่มุมต่างๆ ขณะเดียวกันผู้อ่านก็จะได้รับความรู้ ประสบการณ์ของชีวิต ได้คติธรรมที่พึงยึดถือ หรือแนวทางในการดำเนินชีวิตไปพร้อมกันด้วย การนำเสนอเนื้อหาของบันเทิงคดีสำหรับเด็กมักเป็นการเขียนเล่าเรื่องโดยมีบทสนทนาประกอบ ในปัจจุบันวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีถือว่ามี การสร้างสรรค์และเผยแพร่เป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน และภาพยนตร์การ์ตูน (นิตยา วรรณกิตร์ 2562 : 17)

ในปัจจุบัน บันเทิงคดีสำหรับเด็กมีมากมายหลายประเภท ดังนี้ (ภัทรขวัญ ลาสงยาง 2561 : 12-24)

2.1 หนังสือภาพ คือ หนังสือที่มีรูปภาพเป็นส่วนอธิบายเรื่อง ปราณี เชียงทอง (2526 : 56) กล่าวว่า หนังสือภาพสำหรับเด็กมีทั้งแบบที่มีคำบรรยายและไม่มีคำบรรยาย โดยทั่วไปหนังสือภาพมีไว้สำหรับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้ แต่เด็กสามารถอ่านเรื่องจากภาพ หรือผู้ใหญ่อ่านเรื่องให้เด็กฟัง

หนังสือภาพ เป็นหนังสือที่ภาพและเรื่องมีความสำคัญเท่าๆ กัน ได้แก่ หนังสือภาพ ก.ไก่ หนังสือภาพสอนภาษาอังกฤษ เอ บี ซี เป็นต้น ภาพในหนังสือภาพต้องมีความชัดเจนและช่วยอธิบายเนื้อเรื่องได้อย่างแจ่มชัด นอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว หนังสือภาพยังช่วยพัฒนาให้เด็กเกิดความรู้สึกพร้อมที่จะอ่าน เพิ่มพูนความรู้ด้านคำศัพท์ ขยายความรู้ด้านต่างๆ ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น ภาพในหนังสือจะทำหน้าที่บรรยายเรื่องราวให้เด็กทราบเนื้อหา รวมทั้งกระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการถึงเรื่องราวที่ผู้เขียนนำเสนอ

2.2 นิทาน เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณ เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ จุดประสงค์ของการเล่านิทานเพื่อความสนุกสนานและความพอใจของทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง มุ่งสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจเอาไว้ด้วย

การเล่านิทาน เป็นเรื่องเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์และเป็นที่ยอมรับในหมู่ชนทุกชั้น การเล่านิทานมีอยู่ทั่วไปทุกชาติทุกภาษา นิทานบางเรื่องก็คล้ายคลึงกัน บอกไม่ได้ว่านำมาจากชาติใด จุดประสงค์ของการเล่านิทานก็คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการเครื่องบันเทิงใจยามว่าง และเป็นเหตุผลทางศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจมนุษย์และเป็นสาเหตุหนึ่งที่นิทานเกิดขึ้นมามากมาย เนื้อหาในนิทานมีมากมายหลายแบบ เช่น เรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้า เรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องคติสอนใจ เรื่องสอนศีลธรรม นิทานเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนก่อนที่จะมีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

2.3 เรื่องสั้นสำหรับเด็ก เป็นงานเขียนขนาดสั้น แต่งเป็นร้อยแก้ว เรื่องสั้นสำหรับเด็กมีองค์ประกอบคล้ายเรื่องสั้นสำหรับผู้ใหญ่ คือ ประกอบไปด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง บทสนทนา ฉาก ทศนะของผู้แต่ง และกลวิธีการเล่าเรื่อง ลักษณะของเรื่องสั้นมีดังต่อไปนี้

2.3.1 เรื่องสั้นมีเหตุการณ์สำคัญเพียง 2-3 เหตุการณ์ และมุ่งสอนแนวคิดของเรื่องเพียงประการเดียว

2.3.2 เรื่องสั้นมีตัวละครไม่มาก โดยอาจมีตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่องเพียงตัวละครเดียวเท่านั้น ส่วนตัวละครอื่นๆ ควรมีไม่เกิน 5 ตัวละคร และต้องเกี่ยวข้องกับตัวละครสำคัญ

2.3.3 โครงเรื่องต้องประกอบไปด้วย “ตัวปัญหา” หรือ “ข้อขัดแย้ง” ที่ทำให้ผู้อ่านฉงนและอยากรู้อาจจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นต่อไป แล้วดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านสนใจมากขึ้น จนถึงจุดสุดยอดของเรื่องซึ่งเรียกว่า “ไคลแมกซ์” (Climax)

2.3.4 เรื่องสั้นมีความยาวจำกัด สิ่งที่จะเขียนลงไปในเรื่องสั้นต้องเขียนเท่าที่จำเป็นและรัดกุม การเขียนฉาก (Setting) การกำหนดบทบาทให้ตัวละคร (Characterization) คำพูดหรือกิริยาอาการต่างๆ ต้องรัดกุม ใช้คำน้อยแต่ได้ความมาก

2.3.5 ให้ความรู้สึกโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง หมายความว่าเมื่ออ่านจบแล้วควรจะได้รับรสหรืออารมณ์สะท้อนใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความรู้สึกยินดี ตื่นเต้น สยดสยอง ขบขัน หมัดหวัง หรือเศร้าใจ

เรื่องสั้นสำหรับเด็กมุ่งเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลิน รวมทั้งคติข้อคิด คุณธรรมต่างๆ ที่เด็กเพียงยึดถือ เรื่องสั้นสำหรับเด็กมีองค์ประกอบต่างๆ เช่นเดียวกับเรื่องสั้นสำหรับผู้ใหญ่ แต่ต่างกันเพียงตัวละครหลักเป็นเด็ก ปัญหาต่างๆ ที่ตัวละครประสบเป็นปัญหาของเด็ก กลวิธีการนำเสนอมีความซับซ้อนน้อยกว่าเรื่องสั้นของผู้ใหญ่ เนื่องจากผู้เขียนต้องคำนึงถึงความสามารถทางภาษาและพัฒนาการในการอ่าน การคิดของเด็กด้วย

2.4 นวนิยายสำหรับเด็ก เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เป็นงานเขียนคนละประเภทกับตำนาน ซึ่งมีเค้าเรื่องเดิมเล่าต่อๆ กันมา นวนิยายสำหรับเด็กมีองค์ประกอบต่างๆ เช่นเดียวกับนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ แต่ต่างกันเพียงแค่ว่าตัวละครหลักเป็นเด็ก ปัญหาต่างๆ ที่ตัวละครประสบเป็นปัญหาของเด็ก นวนิยายสำหรับเด็กมีไว้เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน นวนิยายมีวิธีการแต่งที่แตกต่างจากนิทาน มีการจัดรูปแบบการสนทนา มีการบรรยายกิริยาอาการของตัวละคร มีการกำหนดฉากและสิ่งแวดล้อมที่แสดงอุปนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร มีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้แต่งผ่านตัวละคร

2.5 หนังสือการ์ตูน ภาพวาดการ์ตูน คือ ภาพวาดที่ไม่เหมือนจริง หรือมีลักษณะแตกต่างจากภาพที่เป็นจริง อาจจะมีผิดจากความจริงในลักษณะน้อยกว่าความจริงหรือเกินความจริงก็ได้ และภาพนั้นต้องเป็นภาพที่ดูแล้วจะต้องเป็นภาพที่ให้ความคิด (Idea) และอารมณ์กับผู้อ่านผู้ดู เช่น ตลกขบขัน น่าเอ็นดู หรือเศร้า ลักษณะสำคัญของการ์ตูน คือ ภาพการ์ตูนอาจเป็นภาพเดี่ยวหรือเขียนหลายๆ ภาพเพื่อประกอบกันเป็นเรื่องราว การ์ตูนอาจมีตัวหนังสือบรรยายหรือไม่มีก็ได้ แต่ต้องทำให้ผู้อ่านหรือผู้พบเห็นรับรู้เรื่องราวได้ นอกจากนี้การ์ตูนยังมีลักษณะทางด้านภาษาเฉพาะ คือมีภาพและถ้อยคำผสมผสานกัน โดยไม่ได้มีการกำหนดสัดส่วนเป็นการเฉพาะเจาะจง การวาดการ์ตูนมีจุดมุ่งหมายในการเลียนแบบธรรมชาติ การล้อเลียน หรือทำเพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน ประชดประชัน และยังสามารถนำไปใช้เป็นภาพประกอบเพื่อตกแต่งสื่อในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการเล่าเรื่องในวรรณกรรมต่างๆ ได้

พัฒนาการของเด็ก

พัฒนาการของเด็กเป็นพัฒนาการของชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งที่มีความเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะเจริญเติบโตต่อไป ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (ภัทรขวัญ ลาสงยาง 2561 : 38)

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย (Physical Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านการเจริญเติบโตทางกาย การเปลี่ยนแปลงของขนาดร่างกาย น้ำหนัก ความสูงของร่างกาย เป็นกระบวนการที่รวมเอาการเจริญเติบโตของอวัยวะทุกส่วนของร่างกายไว้ด้วยกัน

2. พัฒนาการทางด้านจิตใจหรือสติปัญญา (Mental or Cognitive Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านกิจกรรมที่เกี่ยวกับจิตใจ และความสามารถที่เพิ่มขึ้นด้านสติปัญญาหรือสมอง อันได้แก่ความคิด ความจำ ความตั้งใจ การรับรู้ และภาษา

3. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Development) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถรับผิดชอบ ควบคุม ชัดถেলা และแสดงออกซึ่งอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ส่วนพัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้เด็กดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

4. พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ (Personality Development) คำว่า บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลอันเป็นผลเนื่องมาจากบุคลิกภาวะและการเรียนรู้เพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพจะเกี่ยวข้องกับการเน้นใน 3 แง่มุมต่อไปนี้เป็นพิเศษ กล่าวคือ พัฒนาการทางด้านตนเองและการยอมรับตนเอง พัฒนาการในด้านพฤติกรรมที่แยกตามเพศและบทบาททางเพศ และพัฒนาการทางด้านจริยธรรม

เมื่อรู้พัฒนาการของเด็กแล้ว ยังต้องรู้ถึงความต้องการพื้นฐานของเด็กด้วย โดย เมย์ ฮิล อาบัทนอต (May Hill Arbuthnot 1964 : 6-15) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กอายุยิ่งน้อยความต้องการก็มีน้อย แต่เมื่อโตขึ้นความต้องการต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ อาบัทนอต ระบุว่า ความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็ก อาจสรุปได้ 7 ประการ ดังนี้ (นิตยา วรณกิติร์ 2562 : 84-86)

1. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (The need for physical well being) หมายถึง ความต้องการความสุขทางกายหรือความพอใจทางวัตถุ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ การได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ การได้รับความเอาใจใส่ และความสุขสบายต่างๆ เนื่องจากอ้อมแขนอันอบอุ่นของพ่อแม่และความหรรษาสุขสบายทำให้เด็กรู้สึกเป็นสุขและปลอดภัย หนังสือที่สนองความต้องการด้านนี้ของเด็ก ได้แก่ เทพนิยายหรือนวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความสุขสบาย ความอุดมสมบูรณ์ของอาหารและทรัพย์สินเงินทอง เสื้อผ้าสวยงาม งานเลี้ยงหรูหรา และปราสาทราชวัง เป็นต้น

2. ความต้องการความรักและเป็นที่รัก (The need to love and to be love) ความต้องการความรักและการเป็นที่รัก นับเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะในวัยเด็กความต้องการประเภทนี้จะมีมากและแสดงออกอย่างชัดเจน เนื่องจากเด็กยังมีหนทางการแสดงออกได้น้อยและยังไม่รู้จักหาสิ่งชดเชยเมื่อเกิดความรู้สึกต้องการด้านนี้ ความต้องการความรักและการเป็นที่รักมีพลังผลักดันมหาศาลมากที่จะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา นิยามความรักของเด็ก หมายถึง ความรักในครอบครัว ได้แก่ ความรักของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ความรักระหว่างเพื่อนและบุคคลในสังคม รวมไปถึงความรักความเมตตาต่อสัตว์เลี้ยงและสิ่งของ เรื่องราวเหล่านี้เด็กจะหาอ่านได้จากเทพนิยายที่มีตัวละครเอกเป็นเจ้าชาย เจ้าหญิงและเนื้อเรื่องจบลงอย่างมีความสุข รวมไปถึงนวนิยายเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อน สัตว์เลี้ยง

3. ความต้องการแสดงความเป็นเจ้าของและการยอมรับ (The need to belong) เด็กจะมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความครว้ เพื่อน และสังคม ส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองและต้องการแสดงความเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ เช่น พ่อ แม่ สิ่งของ เพื่อน สัตว์เลี้ยง ฯลฯ โดยในตอนแรกเด็กจะเรียนรู้เรื่องการยอมรับด้วยการวางตัวไว้มือกับครอบครัว จากนั้นจึงขยายวงกว้างไปยอมรับสิ่งอื่นอันเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของต่อกลุ่ม เริ่มจากกลุ่มในโรงเรียน แล้วจึงขยายตัวไปเป็นกลุ่มเมือง ประเทศ และโลกตามลำดับ หนังสือที่มี

เนื้อเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้านที่มีตัวละครเอกเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงสร้างความพอใจให้เด็กเป็นอย่างยิ่ง

4. ความต้องการความสำเร็จ (The need to achieve) มนุษย์มีความต้องการความสำเร็จตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การแสดงออกทางธรรมชาติในวัยเด็ก เช่น การคลาน การยกมือไขว่คว้า กำมือ ฯลฯ จัดเป็นความต้องการพื้นฐานด้านความสามารถ คือความต้องการความสำเร็จทั้งสิ้น ความต้องการความสำเร็จเป็นความต้องการพื้นฐานของเด็กทุกคน เมื่อเด็กทำอะไรก็ตามแล้วประสบผลสำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจมาก หนังสือที่สนองความต้องการความสำเร็จของเด็กในด้านนี้ ได้แก่ เทพนิยายหรือนวนิยาย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัย เรื่องลึกลับตื่นเต้น การแสดงความต้องการของตัวละครเอกที่เป็นวีรบุรุษหรือวีรสตรี รวมไปถึงชีวประวัติของผู้มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ

5. ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (The need for change) เด็กเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระและต้องการเปลี่ยนแปลงจากชีวิตที่ซ้ำซากจำเจ ก่อให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย ดังนั้นเราจึงมักเห็นว่าเด็กไม่ค่อยอยู่นิ่งเฉยได้นาน จะต้องมีการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอยู่เสมอ สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเล่นและการพักผ่อน รวมไปถึงการอ่านหนังสือที่มีเนื้อเรื่องแปลกใหม่ ดังนั้นเทพนิยายหรือนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัย ตื่นเต้น ลึกลับ และเรื่องตลกขบขันไร้สาระจึงช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กได้

6. ความต้องการที่จะรู้ (The need to know) ความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเป็นสิ่งแสดงออกถึงความเฉลียวฉลาดและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี เด็กมักอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลกใหม่รอบตัวและการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ มีความต้องการตรวจสอบค้นหาเพื่อจะรู้คำตอบด้วยคำถามที่ไม่สิ้นสุด หนังสือที่สามารถสนองความต้องการด้านนี้ได้ดีที่สุดในขณะนี้คือ หนังสือที่ตอบคำถามและให้ความรู้แก่เด็กในด้านต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ทวีปและประเทศต่างๆ ทะเล ทะเลทราย ก้อนหิน พืช ดวงดาว เครื่องบิน ยานอวกาศ ท้องฟ้า ฯลฯ รวมไปถึงหนังสือประเภทพจนานุกรมและสารานุกรมอย่างง่ายสำหรับเด็ก หรือหนังสือคู่มือทำด้วยตนเองสำหรับเด็ก (Do it Yourself Books) ก็เป็นสิ่งที่เด็กชอบอ่านและทำตาม

7. ความต้องการความสวยงามและความเป็นระเบียบ (The need for beauty and order) เป็นความต้องการสุนทรีย์ภาพในชีวิต ที่ให้ความอึดใจ ไสสะอาด เบิกบาน และจรรโลงใจ ปัจจัยแห่งความสุขในด้านนี้จะแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของการศึกษา การอบรม และรสนิยมของแต่ละบุคคล หนังสือที่สามารถสนองความต้องการในด้านนี้ของเด็กได้แก่ หนังสือเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น บทเพลง ดนตรี ศิลปะบทละคร บทประพันธ์ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนต่างๆ รวมไปถึงหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิกภาพและความงาม เป็นต้น

ความสนใจในการอ่านของเด็กช่วงอายุ 6-11 ปี

เด็กในช่วงวัยนี้สามารถแยกแยะถูกผิดและตัดสินใจในสิ่งที่ได้ฟังได้ ยึดถือความจริง ชอบซักถาม และยอมรับนับถือคนเก่งหรือวีรบุรุษ วีรสตรี ต้องการให้ผู้ใหญ่และสังคมยอมรับและเชื่อถือ มีกลุ่มเพื่อน และความสนใจในการอ่านของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน เด็กผู้ชายจะชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย เรื่องโลดโผน เรื่องลึกลับ ส่วนเด็กผู้หญิงจะชอบอ่านหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อน การบ้านการเรือน หรือนิทาน นวนิยายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตหรือสิ่งมีชีวิตต่างๆ

ลักษณะเรื่องที่เด็กชอบ เด็กในช่วงวัยนี้จะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิต กลุ่มเพื่อน ครอบครัว นิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย หนังสือภาพ เรื่องลึกลับ หรือนวนิยายเกี่ยวกับวีรบุรุษ วีรสตรี การผจญภัย และเรื่องเพื่อน เป็นต้น

กลวิธีทางวรรณศิลป์

สมพร จารุณัญญ (2541 : 46-67) ได้เสนอแนวทางสำหรับการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็ก ประเภทบันเทิงคดีไว้ดังนี้

1.เค้าโครงเรื่อง (plot)

เค้าโครงเรื่อง ประกอบด้วยเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครในสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เค้าโครงเรื่องที่ดีควรมีเหตุการณ์ที่ทวีความตื่นเต้นเร้าใจขึ้นเรื่อยๆ จนถึงจังหวะหนึ่งซึ่งมีเหตุการณ์ที่เป็นที่สุดของเรื่อง (climax) เกิดขึ้น เหตุการณ์อันเป็นที่สุดของเรื่องจะเป็นตอนที่สำคัญที่สุดของเรื่อง

2. ตัวละคร (characters)

การสร้างตัวละครให้มีคุณสมบัติด้านเดียวหรือหลายด้านขึ้นอยู่กับประเภทของเรื่องและวัยของผู้อ่านด้วย ตัวละครของเรื่องที่เขียนสำหรับเด็กเล็กควรมีลักษณะไม่ซับซ้อน ผู้แต่งควรบอกลักษณะนิสัยตั้งแต่ต้น ซึ่งผู้อ่านจะสามารถรู้จักและเข้าใจความแตกต่างของตัวละครในเรื่องได้ ส่วนเด็กที่โตขึ้นตัวละครอาจมีมากขึ้น

3. ฉาก (setting)

ฉาก คือ เวลาและสถานที่ที่เรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นตามเค้าโครงเรื่อง เรื่องราว เหตุการณ์ ตัวละคร สิ่งที่ตัวละครทำ คิด และรู้สึก อาจเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรือในอนาคต สถานที่ที่ตัวละครเกิด มีชีวิตอยู่ต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรค มีความสุขหรือมีความทุกข์ อาจเกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน ในโลกที่มีแต่จินตนาการ ในป่า ในเมือง ในถ้ำ ในบ้าน ในโพรงไม้ ฉากอาจจะรวมถึงสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่ปรากฏอยู่ในสถานที่ที่ตัวละครมีชีวิตสัมผัสเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ทำให้เข้าใจถึงความรู้สึก เจตคติ และแนวความคิดของตัวละคร

4. แก่นเรื่อง (theme)

แก่นเรื่อง คือ สาระสำคัญหรือหัวใจของงานเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้เขียนหรืองานเขียนนั้นสะท้อนหรือแสดงให้เห็นและเข้าใจ หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า แก่นเรื่องคือความหมายที่สรุปได้จากการอ่านงานเขียน ผู้อ่านจะเข้าใจและสรุปความหมายของแก่นเรื่องได้ต่อเมื่อได้อ่านเรื่องราว เหตุการณ์ และชีวิตของตัวละครที่ผู้แต่งแต่งขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบแล้วเท่านั้น แก่นเรื่องที่ผู้อ่านสรุปความหมายของเรื่องทีอ่านจึงมักเป็นข้อความสั้นๆ เพียง 1 หรือ 2 ประโยค

5. ทักษะ (point of view)

ทักษะ คือ มุมมองที่มีต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นในงานเขียน ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เขียนเลือกผู้เล่าเรื่องให้เป็นผู้สะท้อนเรื่องราวในงานเขียนนั้นให้ผู้อ่านเข้าใจ ในขณะที่เราอ่านวรรณกรรมเรื่องหนึ่งเรากำลังติดตามเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตของตัวละคร โดยที่ผู้หนึ่งเล่าเรื่องเหล่านั้นให้เราฟัง ผู้เขียนอาจจะเลือกใช้ตัวละครใดตัวหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นตัวเอกหรือตัวรองก็ได้เป็นผู้เล่าเรื่อง ถ้าผู้เล่าเรื่องใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ฉัน” หรือ “ข้าพเจ้า” เรียกว่า ทักษะบุรุษที่ 1 ตัวละครที่ผู้แต่งเลือกให้เป็นผู้เล่าเรื่องจะเล่าเรื่องไปตามที่เขาเห็น เขาคิด เขาทำ ตามสภาพพื้นภูมิหลัง เจตคติ และค่านิยมของตัวละครนั้น

ผู้เขียนอาจเลือกเล่าเรื่องโดยใช้บุรุษที่ 3 ซึ่งอาจแบ่งเป็นหลายลักษณะ ลักษณะแรก คือ ผู้เขียนเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ และแสดงคำพูดหรือบทสนทนาของตัวละครอย่างตรงไปตรงมาตามสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตามความคิดและตามสภาพของตัวละคร แต่ก็ไม่ได้บอกผู้อ่านว่าตัวละครคิดอะไร และผู้เล่าจะไม่เข้าไปสอดแทรกหรือวิพากษ์วิจารณ์ด้วย ผู้อ่านจะเป็นผู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ และผู้คนเอง ลักษณะที่สอง คือ ผู้เขียนเล่าเรื่องราวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเสนอบทสนทนาของตัวละครในสภาพเหตุการณ์ต่างๆ แต่จะให้ความสนใจที่ตัวละครเอกและให้ตัวละครเอกแสดงความคิดและความรู้สึก เพราะถือว่าตัวละครเอกเป็นศูนย์กลางของเรื่องราวที่เกิดขึ้น ลักษณะที่สาม คือ ผู้เขียนเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ตลอดจนบทสนทนาของตัวละคร โดยเปิดเผยให้ผู้อ่านทราบความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทุกตัว

6. ท่วงทำนองการเขียน (style)

ท่วงทำนองการเขียน คือ การเลือกใช้คำและประโยคเรียบเรียงเป็นเรื่องราวขึ้นมา ซึ่งมีผลให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับงานเขียนสามารถสร้างตัวละครให้เด่น สามารถสร้างฉากให้ประทับใจ และสร้างความรู้สึกรวมทั้งอารมณ์ต่างๆ แก่ผู้อ่านตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หนังสือสำหรับเด็กเล็กยังมีภาพประกอบเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ เมื่อประกอบเข้ากับการใช้ภาษาที่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกประทับใจต่อตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ ในบางเรื่องผู้เขียนอาจมีการเล่นคำด้วย การใช้คำซ้ำๆ หรือคำที่มีจังหวะหรือเสียงคล้องจอง ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานและชวนให้เกิดการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2525 : 78-79) ให้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบนวนิยายไว้ดังนี้

1. โครงเรื่อง การวิเคราะห์โครงเรื่องตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 การอภิปรายถึงสถานการณ์ตอนเปิดเรื่อง

1.2 ปัญหาเรื่องปรากฏ

1.3 การคลี่คลายของปัญหา

1.4 ปัญหาได้รับการแก้ไข

1.5 การคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ

1.6 จุดจบของปัญหา

2. แก่นเรื่อง ผู้ศึกษาควรพิจารณาให้เห็นถึงแนวคิดและแก่นของเรื่องนั้นๆ และประเมินคุณค่าได้ว่า

2.1 แก่นของเรื่องสมจริงทำให้มนุษย์เข้าใจมนุษย์ และพฤติกรรมของมนุษย์ได้กว้างขวางลึกซึ้งเพียงใด

2.2 ผู้แต่งสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ได้ชัดเจนหรือไม่

2.3 แก่นเรื่องนั้นเป็นไปในทำนองสร้างสรรค์ หรือช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในชีวิตและโลกเพียงใด

3. ฉาก ผู้ศึกษาควรพิจารณาว่าฉากมีความสมจริงหรือไม่ และมีการใช้ฉากเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่องหรือไม่

4. ตัวละครและบทสนทนา ผู้ศึกษาควรพิจารณาถึงลักษณะนิสัยของตัวละครว่าเป็นตัวละครประเภทใด ผู้แต่งเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้ดีเพียงใด เมื่อผู้แต่งสร้างตัวละครให้มีนิสัยอย่างไรแล้วคงไว้เช่นนั้น หรือจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่

ส่วนบทสนทนานั้น ให้พิจารณาว่าผู้แต่งใช้วิธีการอย่างไรมากน้อยเพียงใด ในการสร้างบทสนทนาให้สอดคล้องกับฐานะ และลักษณะนิสัยของตัวละคร

5. กลวิธีในการแต่ง ผู้ศึกษาอาจจะพิจารณาจากกลวิธีที่ผู้แต่งนำมาใช้ในแง่มุมที่ต่างกันออกไป เช่น กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร เป็นต้น

6. ท่วงทำนองการแต่ง ผู้ศึกษาอาจสังเกตท่วงทำนองการแต่งของนักเขียนแต่ละคนจากการเลือกใช้คำสำนวนโวหาร ลักษณะการสร้างประโยค ตลอดจนการใช้ท่วงทำนองในการบรรยายและการพรรณนาความ

7. น้ำเสียงของผู้แต่ง ผู้ศึกษาอาจพิจารณาถึงทัศนคติหรือท่าทีของผู้แต่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสังเกตจากน้ำเสียงของผู้แต่งที่ปรากฏในวรรณกรรมนั้น

8. แนวคิดหรือปรัชญาในการแต่ง ซึ่งนักเขียนแต่ละคนต่างมีแนวคิดหรือปรัชญาเป็นของตนเอง และก็จะพยายามถ่ายทอดปรัชญาหรือแนวคิดนั้นๆ ลงในวรรณกรรมที่ตนแต่งเสมอ การเลือกใช้แนวคิดหรือปรัชญาในการแต่ง ผู้ศึกษาคควรพิจารณาให้เห็นความกลมกลืนกันระหว่างเจตนา กับปรัชญาในการแต่ง ซึ่งถ้าสอดคล้องกันก็จะส่งเสริมให้วรรณกรรมเรื่องนั้นมีเอกภาพเด่นชัดขึ้น

นอกจากนั้น วิภา กงกะนันทน์ (2533 : 45) ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณกรรมว่า ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สำคัญและสัมพันธ์กัน 3 ส่วน จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ คือ

1. ภาษา
2. รูปแบบ
3. เนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย
  - 3.1 เรื่องราวหรือข้อคิด
  - 3.2 ทักษะของผู้เขียน
  - 3.3 คนหรือตัวละคร
  - 3.4 ฉาก

จากกลวิธีในการวิเคราะห์หัตถนิยายทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กลวิธีการเขียนนวนิยายมีรายละเอียดส่วนประกอบของนวนิยายด้านต่างๆ ดังนี้

1. โครงเรื่อง (plot)
2. ตัวละคร (character)
3. ฉาก (setting or atmosphere)
4. แนวคิด
5. บทสนทนา (dialogue)

ด้านโครงเรื่อง

โครงเรื่อง ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า คำหรือเรื่องที่กำหนดขึ้น

ลมูล รัตตากร (2529 : 84) กล่าวถึงการเขียนโครงเรื่องว่า โครงเรื่องที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีเอกภาพ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีใจความและความมุ่งหมายเพียงอย่างเดียว ถ้าจะกล่าวถึงเรื่องอื่นจะต้องนำมากล่าวเกี่ยวข้องหรือช่วยทำให้เรื่องเด่นชัดขึ้น

2. มีสัมพันธภาพ มีการเน้นใจความสำคัญ โครงเรื่องควรแปลกใหม่และไม่ซ้ำแบบใคร สมเหตุสมผล น่าเชื่อถือ ไม่ซ้ำซ้อนเกินไป เหมาะสำหรับวัยของผู้อ่านและมีการกระทำที่ชวนให้ติดตามตอนอ่านจบ

พรจันทร์ จันทวิมล (2534 : 28) ได้เสนอความเห็นที่ โครงเรื่องที่ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. สอดคล้องกับความคิดรวบยอดหรือแก่นเรื่อง
2. สามารถสอดแทรกข้อมูลและรายละเอียดที่ต้องการนำเสนอให้ได้มากที่สุด
3. ไม่ควรสลับซับซ้อนหรือมีเหตุการณ์ที่ไม่สมจริงมากเกินไป
4. สนุกสนาน
5. ให้คิดสอนใจ

ดังนั้นสรุปได้ว่า โครงเรื่อง คือ เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในเรื่อง เรื่องราวมีความสัมพันธ์กันและมีเอกภาพ เนื้อหาต้องสอดคล้องกับแก่นของเรื่อง ไม่สลับซับซ้อนและให้คิดสอนใจ

ด้านตัวละคร

ตัวละคร ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า ผู้มีบทบาทในวรรณกรรม ประเภทละคร นวนิยาย เรื่องสั้น และเรื่องแต่งประเภทต่างๆ

การสร้างตัวละครในวรรณกรรมสำหรับเด็ก จะต้องสร้างตัวละครให้ดึงดูดความสนใจของเด็ก ตัวละคร อาจจะเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของต่างๆ ก็ได้ ไม่เฉพาะเจาะจงแต่คนเพียงอย่างเดียว มีกลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร ดังนี้

ลมุล รัตตากร (2529 : 77-78) ได้เสนอกลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายสำหรับวัยรุ่นไว้ ดังนี้

1. ตัวละครต้องมีชื่อ การให้ชื่อตัวละครจะทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา การให้ชื่อควรขึ้นอยู่กับฉากด้วย นอกจากชื่อจะต้องสอดคล้องกับฉากแล้วยังต้องสอดคล้องกับยุคสมัยด้วย
2. ตัวเอกต้องอายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับผู้อ่าน นวนิยายสำหรับวัยรุ่นตัวเอกของเรื่องควรเป็นวัยรุ่นหรือควรมีอายุมากกว่าวัยรุ่นเล็กน้อย
3. ตัวละครต้องสมจริง ตัวละครในเรื่องไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด ควรพูด คิด และแสดงกิริยาให้สมวัยของตน ตัวละครต้องมีจุดเด่นและจุดอ่อนของตนเอง มีพฤติกรรมที่สมวัยและเข้ากับสถานการณ์รอบด้าน

4. ตัวละครต้องพัฒนาไปตามธรรมชาติ มีการพัฒนาลักษณะของตัวละครในด้านต่างๆ บอกสาเหตุการพัฒนาดังกล่าวอย่างสมเหตุสมผล หากยังไม่เปลี่ยนแปลงก็มีพฤติกรรมอย่างสมอต้นเสมอปลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุ เพศ ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจ

5. ตัวละครควรมีลักษณะที่น่าประทับใจ ลักษณะดังกล่าวอาจแสดงโดยคำพูด กิริยา ความรู้สึกนึกคิด และมีบทบาทที่น่าสนใจ

6. ลักษณะอื่นๆ ของตัวละคร ต้องมีจำนวนพอเหมาะกับความยาวของผู้อ่าน ตัวละครเอกจะประสบปัญหาสำคัญ และแก้ไขได้ในตอนจบ

7. การบรรยายตัวละคร ควรใช้หลายๆ วิธี เพื่อให้ไม่ซ้ำซาก อาจใช้วิธีบรรยายโดยตรงไปตรงมา ผสมผสานอยู่ในบทสนทนาให้ตัวละครอื่นๆ คิดในใจเกี่ยวกับตัวละครที่ผู้เขียนกำลังต้องการบรรยายลักษณะตัวละครอาจนึกถึงลักษณะของตนเองหรือผู้อ่านอาจทราบได้จากพฤติกรรมในเรื่องของตัวละคร

ส่วน วิชา กงกะนันทน์ (2533 : 103-110) เสนอแนวทางการสร้างตัวละครไว้ ดังนี้

1. สร้างให้สมจริง (Realistic) คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติ ดังนั้นผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องรู้ว่า “ของจริง” นั้นมีลักษณะและธรรมชาติเป็นไปอย่างไร เช่น ถ้าตัวละครเป็นมนุษย์ก็ควรแสดงธรรมชาติของมนุษย์ได้ชัดเจน หรือหากตัวละครเป็นสัตว์ก็จำเป็นต้องรู้จักวิทยาและธรรมชาติของสัตว์เช่นกัน

2. สร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือการสร้างตัวละครในลักษณะที่คาดหวัง โดยใช้อุดมการณ์ ความศรัทธา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องความดีงาม ความถูกต้องและความยุติธรรมเป็นเกณฑ์ ดังนั้นตัวละครแบบอุดมคติจึงมักดีงามเกินกว่าตัวละครธรรมดาทั่วไปจนขาดความสมจริงไปบ้าง แต่ก็อาจจะมีโอกาสเป็นรองได้บ้างในบางกรณีเหมือนกัน

3. สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) คือ การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมเกินกว่าธรรมชาติวิสัย เช่น การสร้างตัวละครให้มีความเก่งกล้าเหนือมนุษย์ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจน จากตัวละครในบันเทิงคดีร้อยกรองรุ่นเก่าของไทยเป็นอันมาก

4. สร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะคงที่ ไม่ว่าในเวลาและสถานที่ใดก็จะมีลักษณะนิสัยเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรม ควรมีลักษณะที่สมจริงตามวัยของผู้อ่าน และเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ คน สัตว์ และสิ่งของต่างๆ อีกทั้งยังต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของเรื่องด้วย

ด้านการสร้างฉาก

ฉาก ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้สองความหมาย คือ

1. เครื่องบังหรือเครื่องกั้น มีหลายชนิด ใช้ตั้ง แขนง หรือพับได้ , เครื่องประกอบเวทีละครเพื่อให้ดูสมจริงตามเนื้อเรื่อง เช่น ฉากป่า ฉากเมือง

2. เครื่องสำหรับวัดมุมซึ่งมี 90 องศา , มุมซึ่งกางได้ 90 องศา เรียกว่า มุมฉาก , ลักษณะตามเรียกตอนย่อของละครในองค์หนึ่งๆ หรือตอนหนึ่งของละครที่เปิดม่านเวทีครั้งหนึ่งๆ เช่น ละคร 3 ฉาก

การสร้างฉากในวรรณกรรมสำหรับเด็ก มีผู้กล่าวถึงการสร้างฉากไว้ ดังนี้

ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ (2523 : 95-96) กล่าวถึงการสร้างฉากไว้ว่ามีหลายวิธี คือ

1. สร้างให้เหมือนจริง หมายความว่า ผู้ประพันธ์ได้ยกเอาสภาพของท้องถิ่น และบรรยากาศที่ถูกต้องตามความเป็นจริงมากล่าว

2. สร้างตามอุดมคติ หมายความว่า ผู้ประพันธ์ได้วาดภาพสมมุติให้มีสภาพเหนือกว่าความเป็นจริงโดยให้ดำเนินไปตามแนวคิดของผู้ประพันธ์

3. สร้างตามลักษณะมันชนศิลป์ หมายความว่า ผู้ประพันธ์ได้วาดภาพสมมุติขึ้นให้มีความงดงามตามลักษณะแห่งศิลปะ อาจถึงขั้นเน้นการบรรยายด้วยการเล่นคำ เล่นอักษร

4. สร้างตามธรรมเนียมนิยม หมายความว่า ผู้ประพันธ์ได้สร้างฉากขึ้นตามธรรมเนียมโบราณ หรือนักประพันธ์รุ่นเก่าผูกสร้างเอาไว้ แม้ว่าฉากนั้นจะไม่เหมือนจริงหรือสอดคล้องกับปัจจุบันเลยก็ตาม

นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงลักษณะฉากที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก ไว้ว่า

1. มีความแปลกใหม่ ช่วยสร้างบรรยากาศและอารมณ์ให้แก่เด็กได้มาก
2. มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับโครงเรื่องและลักษณะของตัวละคร
3. ช่วยเสริมสร้างจินตนาการขณะที่อ่านได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งช่วยขัดเขยสิ่งทีเด็กขาดอยู่ได้อย่างกว้างไกล

และ รัถพร ชังธาดา (2531 : 40) กล่าวถึงการสร้างฉากว่า

1. ใช้ฉากและบรรยากาศที่เด็กคุ้นเคย เช่น บ้าน โรงเรียน วัด ฯลฯ
2. ใช้ฉากและบรรยากาศที่สอดคล้องกลมกลืนกับเรื่อง

3. ใช้ฉากและบรรยากาศอย่างเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ให้กับเด็ก เช่น ป่า ทะเล ฤดูหนาว ฤดูร้อน ฯลฯ

4. ฉากและบรรยากาศที่สร้างขึ้นจะต้องมีความถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเวลาในเรื่อง

ดังนั้น การสร้างฉากในวรรณกรรมสำหรับเด็กควรสร้างให้เหมาะสมกับสถานที่ เวลา และเนื้อหาในการดำเนินเรื่อง อีกทั้งสถานที่หรือเวลานั้นๆ จะต้องมีความถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องที่ประพันธ์ด้วย

ด้านแนวคิด

แนวคิด ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดที่เป็นแนวที่จะดำเนินต่อไป เช่น แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา

แนวคิดหรือแก่นเรื่องเป็นจุดสำคัญของเรื่อง เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าไว้ด้วยกัน มีผู้ให้ความหมายของแนวคิดหรือแก่นเรื่องไว้ ดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2525 : 108) กล่าวถึงแก่นเรื่องไว้ว่า คือ ข้อคิดสำคัญหรือข้อคิดหลักของเรื่อง ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารมายังผู้อ่าน จัดเป็นแกนกลางของเรื่อง ที่เชื่อมโยงองค์ประกอบอื่นๆ ให้ดำเนินไปจนจบ

ส่วน ฉัตรชัย สุกระกาญจน์ (2523 :1 84-86) ได้แบ่งแก่นเรื่องที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. แก่นเรื่องแสดงทัศนคติ หมายถึง แก่นเรื่องที่ผู้แต่งมุ่งเสนอหรือแสดงทัศนคติเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้ตัวละครเป็นผู้แสดงทัศนคติ เช่น

1.1 ทัศนคติต่อค่านิยมในสังคม ได้แก่ การยกย่องคนมีเกียรติ มีฐานะ

1.2 ทัศนคติต่อคุณธรรม ได้แก่ ความมีเมตตา ความกตัญญู การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.3 ทัศนคติต่อธรรมชาติ ได้แก่ ความศรัทธา ความโหดร้ายทารุณ

2. แก่นเรื่องแสดงอารมณ์ หมายถึง แก่นเรื่องที่แสดงความรู้สึกต่อตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้ายตามตัวละครในเรื่อง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคและกลวิธีการแต่งของแต่ละคน

3. แก่นเรื่องแสดงพฤติกรรม หมายถึง แก่นเรื่องที่เสนอพฤติกรรมของตัวละคร โดยอาจจะคลี่คลายมาจากทัศนคติต่อค่านิยมหรือคุณธรรมบางประการ

4. แก่นเรื่องแสดงภาพแลเหตุการณ์ หมายถึง แก่นเรื่องที่มุ่งเสนอหรือแสดงสภาพบางอย่าง หรือเหตุการณ์บางช่วงบางตอนของชีวิตตัวละคร

แก่นเรื่องสำหรับเด็กนั้น ควรมีแก่นเรื่องเดียว เพื่อให้เด็กเข้าใจได้ง่าย ผู้เขียนเรื่องสำหรับเด็กจำเป็นต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีงามต่อเด็ก เพื่อช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อเด็ก

นอกจากนี้ ฉัตรชัย สุกระกาญจน์ ยังสรุปลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. แก่นเรื่องมีคุณค่าต่อเด็กในแง่แฝงคติแก่การดำรงชีวิต
2. แก่นเรื่องช่วยให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์
3. แก่นเรื่องช่วยให้เห็นวิธีการแก้ปัญหาอย่างใช้เหตุใช้ผลที่ถูกต้อง
4. แก่นเรื่องช่วยส่งเสริมจิตใจของเด็กให้ดีขึ้น

ดังนั้น แนวคิดหรือแก่นเรื่องสำหรับเด็กควรมีเพียงแนวคิดเดียว เพื่อให้เด็กเข้าใจได้ง่าย และควรแฝงแง่คิดหรือทัศนคติที่ดีให้กับเด็ก เพราะเด็กในวัยวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

ด้านบทสนทนา

บทสนทนา ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า คำพูดที่ได้ตอบกันในการเรียนภาษา

มีผู้กล่าวถึงกลวิธีการเขียนบทสนทนาไว้ ดังนี้

ฉัตรชัย สุกระกาญจน์ (2523 : 96-98) กล่าวถึงการสร้างบทสนทนาในวรรณกรรมยุคปัจจุบันทั้งวรรณกรรมสำหรับเด็กและวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ ควรมีเกณฑ์ ดังนี้

1. บทสนทนานั้นช่วยให้เรื่องดำเนินไป แทนที่ผู้อ่านจะทราบเรื่องจากคำบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว ก็จะได้รับจากบทสนทนาได้ด้วย
2. บทสนทนาต้องช่วยบอกนิสัยของตัวละคร ผู้อ่านควรจะได้ทราบถึงจิตใจ นิสัยใจคอของตัวละครได้จากบทสนทนา
3. บทสนทนาต้องช่วยบอกฐานะของตัวละคร ผู้เขียนต้องทราบว่าควรใช้คำพูดใดเป็นคำพูดของเด็ก ของสตรี หรือของผู้สูงอายุ
4. บทสนทนาต้องช่วยย่อเรื่อง ถ้าเห็นว่าเรื่องยาว หรือเหตุการณ์ใดไม่สำคัญอาจเขียนไว้ในบทสนทนาได้ เพื่อช่วยให้เข้าใจเรื่องมากขึ้น
5. มีการเฉลยบทสนทนา คำสนทนาต้องเฉลยกันไปตามความเหมาะสมไม่ควรถูกผูกขาดอยู่ที่ตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง

สำหรับในเรื่องการใช้ภาษาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก จำเป็นจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็ก เด็กจึงจะสนใจและเข้าใจเรื่องราวในวรรณกรรมได้ดี

และ ลมูล รัตตากร (2529 : 85) กล่าวถึงการใช้โวหารไว้ว่า สีสากการเขียนหรือโวหาร เป็นการเลือกและเรียบเรียงถ้อยคำให้ได้ความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการ นำเสนอความคิดให้ตรงเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ถ้าผู้เขียนต้องการจะอธิบายความควรใช้ภาษาง่ายๆ จัดระเบียบความคิดให้ถูกต้องและมีการยกตัวอย่างประกอบเพื่อความชัดเจน ถ้าต้องการจะพรรณนาจะต้องเขียนด้วยความรู้สึก ถ้อยคำที่เขียนจะต้องเลือกสรรอย่างประณีต เขียนให้เกิดความสนใจ ประทับใจ เปรียบเทียบให้เห็นจริง ใช้ภาพพจน์ช่วยให้เกิดความประทับใจ หยิบลักษณะนั้นๆ ขึ้นมากล่าวอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อความที่พรรณนานั้นเด่นชัดขึ้น ถ้าต้องการเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย จะต้องเขียนให้เข้าใจด้วยเหตุผลโดยใช้วิธีอธิบาย ชี้ให้เห็นจริงด้วยเหตุผลและยกตัวอย่างเปรียบเทียบ ถ้าต้องการเขียนบรรยายโดยมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจเหตุการณ์ต่างๆ ราวกับพบเห็นด้วยตนเอง ก็ควรใช้บรรยายโวหารให้เห็นจริงตามนั้น

จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กควรใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจได้ง่าย และควรใช้ภาษาให้ตรงตามหลักไวยากรณ์ เพื่อให้เด็กจดจำและนำไปใช้ให้ถูกต้อง ทั้งการใช้คำและการวรรคตอน

จากข้อมูลด้านต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการประพันธ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก พอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี ที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี พ.ศ. 2557-2562 ในครั้งนี้ได้ ดังนี้

1. โครงเรื่อง
2. เนื้อเรื่อง
3. ตัวละคร
4. ฉาก
5. แนวคิด
6. บทสนทนา

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มลลิกะมาส. 2525. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนิษฐา คล้ายวร. 2563. **การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี ประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลดีเด่น จากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ปี พ.ศ. 2557-2562**. รายงานการวิจัย สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2562
- ครรชิต มนูญผล. 2559. **สร้างสรรค์หนังสือสารคดี**. ชุดครูมืออาชีพสู่ศตวรรษที่ 21 เล่มที่ 3. นครปฐม: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- จารุวรรณ อ่ำพันธ์. 2543. **การวิเคราะห์วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปีพ.ศ.2538-2542**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร.
- ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์. 2523. **การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก**. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช.
- นิตยา วรรณกิตร์. 2562. **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: อินทนิล.
- พรจันทร์ จันทวิมล. 2534. **การเขียนและจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: ตะเกียง.
- ภัทรขวัญ ลาสงยาง. 2561. **คิด เขียน สร้าง นิทานและหนังสือสำหรับเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสสุคนธ์ โชติดำรงค์. 2546. **การศึกษาทวิวิธีการใช้ภาษาและการปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรมในหนังสือสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีฉบับคณะกรรมการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525-2545**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา โคร่งกันบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- รัถพร ชังธาดา. 2531. **หนังสือสำหรับเด็ก**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ลมุล รัตดากร. 2529. **การเขียนและการแปลหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิภา กงกะนันทน์. 2533. **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.